

Högskolan i Trollhättan/Uddevalla

Utvärderingsavdelningen
Johan Fröberg
BESLUT

2003-06-24
Reg.nr 641-4689-02

Ansökan om magisterexamensrättigheter

Högskolan i Trollhättan/Uddevalla ges rätt att utfärda magisterexamen med ämnesdjup i maskinteknik och i pedagogik.

Ansökan

Högskolan i Trollhättan/Uddevalla har ansökt om rätt att utfärda magisterexamen med ämnesdjup i dels maskinteknik med inriktning mot simulering och processutveckling, dels allmän pedagogik.

För granskningen har Högskoleverket anlitat en grupp sakkunniga bestående av professor Bengt E Y Svensson, Lunds universitet (ordförande), universitetslektor Ingegerd Bäcklund, Uppsala universitet, professor Christina Gustafsson, Högskolan i Gävle, och universitetslektor Ulf Henriksson, Linköpings universitet.

Högskolans ansökan och kompletterande material har granskats av de sakkunniga. Vid besök på högskolan har samtal förts med högskolans ledning, ämnesföreträdare, lärare och studenter.

De sakkunniga lämnade sitt yttrande till Högskoleverket 2003-06-19. Yttrandet bifogas.

Bedömning

De sakkunniga anser att högskolan uppfyller kvalitetskriterierna för magisterexamensrätt i ämnet maskinteknik och föreslår att högskolan ges denna rätt.

De sakkunniga anser att högskolan uppfyller kvalitetskriterierna för magisterexamensrätt i ämnet pedagogik och föreslår att högskolan ges denna rätt.

Beslut

Högskoleverket instämmer i de sakkunnigas yttrande och beslutar att ge Högskolan i Trollhättan/Uddevalla examensrätt för magisterexamen i ämnena maskinteknik och pedagogik.

Examensrätten kommer att följas upp inom ramen för verkets kvalitetsbedömningar.

HÖGSKOLEVERKET

BESLUT

2003-06-24

Reg.nr 641-4689-02

Sid 2

Detta beslut har fattats av universitetskansler Sigbrit Franke efter föredragning av projektansvarig Johan Fröberg. Vid beslutet var avdelningschef Ragnhild Nitzler närvarande.

Sigbrit Franke

Johan Fröberg

Kopia:

Utbildningsdepartementet
De sakkunniga

Prövning av rätt att utfärda
magisterexamen i
maskinteknik och pedagogik
vid Högskolan i Trollhättan/Uddevalla

Innehållsförteckning

Missiv	3
Bedömningsaspekter.....	4
Högskolelagen.....	4
Högskoleförordningen	4
Huvudämne	4
Kvalitetskriterier - tolkningar av lag och förordning	5
Prövning	6
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla	6
Magisterexamen i maskinteknik	6
Magisterexamen i pedagogik.....	7

Missiv

Till
Högskoleverket
Universitetskansler Sigbrit Franke

Högskolan i Trollhättan/Uddevalla har ansökt om examensrätt för magisterexamen med ämnesdjup i dels maskinteknik med inriktning mot simulering och processutveckling, dels allmän pedagogik.

Till ordförande för bedömningen har Högskoleverket kallat professor Bengt EY Svensson, Lunds universitet. I bedömggruppen har vidare ingått universitetslektor Ingegerd Bäcklund, Uppsala universitet, professor Christina Gustafsson, Högskolan i Gävle (ämnessakkunnig pedagogik) och universitetslektor Ulf Henriksson, Linköpings universitet (ämnessakkunnig maskinteknik). Från Högskoleverket har utredare Johan Fröberg medverkat.

Bedömggruppen har tagit del av högskolans ansökan och kompletterande material. Platsbesök genomfördes i april 2003. De sakkunniga förde då samtal med högskolans ledning, ämnesansvariga, lärare och studenter.

Bedömningen har Högskoleverkets kvalitetskriterier som utgångspunkt.

Lärosätet har haft möjlighet att påverka faktainnehållet i föreliggande yttrande.

Bedömggruppen föreslår att lärosätet ges rätt att utfärda magisterexamen med ämnesdjup i maskinteknik och i pedagogik.

Lund i juni 2003

För bedömggruppen

Bengt EY Svensson
bedömggruppens ordförande

Bedömningsaspekter

Nedan redovisas de utgångspunkter som legat till grund för de sakkunnigas ställningstaganden.

Högskolelagen

All högskoleutbildning ska enligt Högskolelagen vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet.

Verksamheten ska bedrivas så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning. De allmänna målen för grundläggande utbildning formuleras i Högskolelagen på följande sätt (HL 9§):

Den grundläggande högskoleutbildningen skall ge studenterna

- *förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar,*
- *förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem,*

samt

- *beredskap att möta förändringar i arbetslivet.*

Inom det område som utbildningen avser skall studenterna, utöver kunskaper och färdigheter, utveckla förmåga att

- *söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå,*
- *följa kunskapsutvecklingen, och*
- *utbyta kunskaper även med personer utan specialkunskaper inom området.*

Högskoleförordningen

I Högskoleförordningen bilaga 2, examensordningen, anges kraven på respektive examina. Kraven på omfattning och mål för magisterexamen med ämnesdjup kan förkortat sammanfattas på följande sätt:

- sammanlagt minst 160 poäng
- fördjupning i huvudämnet på 80-poängsnivå
- 20 poäng självständigt arbete i huvudämnet

Huvudämne

Begreppet huvudämne definieras inte i några föreskrifter för högskolans verksamhet. Ämnesbegreppet diskuteras dock i förarbetena till lag och förordning och i samband med prövningar av rätt att utfärda magisterexamen. En av utgångspunkterna har varit det försök till definition som formulerats av Uppsala universitet:

Ett ämne är ett avgränsat kunskapsområde med egen benämning. Avgränsning och benämning bestäms i sista hand av det internationella forskarsamhället.

Definitionen anger ett rakt samband mellan huvudämne på grundutbildningsnivå, forskarutbildningsämne och professorsämne. Ämnesdefinitioner utvecklas i praxis när kandidat- och magisterutbildningar etableras inom nya områden. Huvudansvaret för att acceptera nya ämnen måste dock ligga på universitet och högskolor med fast forskningsorganisation, vetenskapsområden och i samspel med det internationella forskarsamhället.

Kvalitetskriterier - tolkningar av lag och förordning

Grunden för examensrättsprövningen är en tolkning av de krav som enligt lagar och förordningar bör ställas på en högskoleutbildning. Dessa krav uttrycks i form av ett antal kvalitetskriterier. Kriterierna har formulerats av Högskoleverket i samarbete med företrädare för universitet och högskolor. Flertalet kriterier formulerades redan vid de första examensrättsprövningarna 1992. Då redovisades också relativt utförligt vilken innebörd man lagt i de olika kriterierna och de resonemang som legat till grund för bedömningarna. För en utförligare beskrivning av kriterierna hänvisas till rapporten *Examensrättsprövningar – utgångspunkter och tillvägagångssätt för Högskoleverkets examensrättsprövningar*¹. De kvalitetskriterier som tagits hänsyn till är följande:

- lärarkompetens och kompetensutveckling
- forskningsaktivitet
- utbildningens innehåll och organisation
- ämnesdjup och ämnesbredd
- möjligheter att övergå till forskarutbildning
- utvärdering och kvalitetssäkring
- jämställdhet
- studentinflytande
- internationalisering
- bibliotek och informationsförsörjning
- lokaler och utrustning
- kritisk och kreativ miljö.

Kriterierna kan inte betraktas isolerat var för sig. Utbildningens kvalitativa nivå avgörs sammantaget av alla kriterier i ett inbördes samspel. Bedömargruppens yttrande grundar sig därför på en sammanfattande bedömning av förutsättningarna att ge en magisterexamen av god kvalitet.

¹ Högskoleverkets rapportserie 2001:4R

Prövning

Högskolan i Trollhättan/Uddevalla

Med anledning av observationer gemensamma för båda de sökta inriktningarna vill bedömargruppen påpeka följande.

Beslut på övergripande nivå om magisterutbildning vid lärosätet tas av grundutbildnings- och forskningsnämnden (GruF). Nämnden bevakar andra aspekter i utbildningsprogrammen utöver de rent ämnesspecifika men fattar också de formella besluten om utbildningsplaner och kursplaner på D-nivå. Beslut om övriga kursplaner är delegerat till de s.k. institutionsnämnderna efter beredning i utbildningskommittéer inrättade av GruF.

Vid platsbesöket framkom att GruF är väl känt men att utbildningskommittéerna var okända för många, speciellt för studenterna. Det är bedömargruppens uppfattning att lärosätet bör överväga om inte enklare och klarare organisation i utbildningsfrågor är kvalitetsbefrämjande, och under alla förhållanden förbättra informationen om den befintliga organisationen.

Bedömargruppen kan också konstatera att lärosätets lokalisering till flera campusorter ställer stora krav på organisation av gemensamma resurser som bibliotek. Det gäller också för de ämnen som finns vid flera institutioner belägna på olika orter.

Magisterexamen i maskinteknik

Högskolan i Trollhättan/Uddevalla har ansökt om rätt att utfärda magisterexamen i maskinteknik med inriktning på simulering och processutveckling. Utbildningen i maskinteknik ges vid motsvarande avdelning på institutionen för teknik som också hyser avdelningar för elektroteknik och lantmäteriteknik.

Utbildningen med den angivna inriktningen har stöd av en forskargrupp med ett tjugotal medlemmar varav ett större antal är disputerade. Kravet på lärarkompetens inom det aktuella området är därmed väl uppfyllt. Bedömargruppen anser dock att det är viktigt att lärosätet tydligare anger förutsättningarna för lärarna att ägna sig åt forskning och kompetensutveckling, t ex för att uppnå docentkompetens. Möjligheten till kompetensutveckling vid de två stora verkstadsföretagen i regionen, Volvo Aero och Saab, är en viktig resurs som lärosätet även fortsättningsvis bör ta tillvara.

Den kritiska och kreativa miljö som eftersträvas för magisterprogrammen är väl tillgodosedd. Den starka kopplingen mellan magisterprogrammet och den aktiva forskargruppen skapar goda förutsättningar för att utbildningen kan ges en tydlig forskningsanknytning. En förutsättning är naturligtvis att forskningsområde och utbildningsprogram inte tillåts divergera i alltför hög grad.

Den presenterade kursstrukturen är logisk med tio 5-poängskurser följda av ett 20-poängs examensarbete och svarar mot angiven inriktning. Examensarbetet skall omfatta 20 poäng även för de studenter som tidigare gjort ett 10-poängs arbete. Bland de tio kurserna finns fyra valbara kurser. Två av dessa ger en inriktning mot solid mekanik, två andra en inriktning mot fluid mekanik.

Ett led i utvecklingen för att nå lärosätets ambition om att vara ”europaledande inom arbetsintegrerat lärande” är den s.k. co-op-utbildningen som varit mycket framgångsrik. Rekrytering av studenter till 3-4-åriga tekniska utbildningar är ett generellt problem som berör många lärosäten. Högskolan i Trollhättan/Uddevalla bör här kunna utnyttja attraktionskraften i den etablerade co-op-utbildningen.

Vid intervjuer med studenter säger sig dessa vara tillfreds med studentinflytandet. Det formella inflytandet i nämnder och kommittéer upplevdes inte som intressant, men de direkta kontakterna med lärare var talrika och givande. Kursvärderingar genomförs men systemet fungerar inte tillfredsställande. Brister finns främst vad gäller återkopplingen till studenterna av effekter av tidigare kursvärderingar. Åtgärder bör vidtagas för att förbättra denna situation.

Lokalstandarderna är höga även om studenterna önskar sig fler grupprum och datorarbetsplatser. Genom ett för svenskt vidkommande unikt stöd från den internationella organisationen PACE, i vilken bland annat företag som General Motors, SUN och EDS ingår, har nyligen två nya datorsalar färdigställts för utbildningarna i maskinteknik.

Laboratorierna för maskinteknik är väl dimensionerade med modern utrustning. I viss utsträckning genomförs laborationer på företag i regionen.

Biblioteket är väl utrustat. Ett stort antal tidskrifter finns tillgängliga on-line, liksom lokala rapporter och examensarbeten.

Högskolan har ett ambitiöst internationaliseringsprogram. Studenterna upplever att utbildningen har en internationell prägel. Det finns engelsk kurslitteratur och vissa kurser har även givits på engelska. Det är vidare möjligt att förlägga en termin eller ett år vid utländsk högskola.

Bedömargruppen föreslår att högskolan ges rätt att utfärda magisterexamen. Tills ytterligare utveckling har skett vid avdelningen för maskinteknik bör magisterexamen endast ges inom angiven inriktning.

Magisterexamen i pedagogik

Högskolan i Trollhättan/Uddevalla har ansökt om rätt att utfärda magisterexamen i allmän pedagogik. Utbildning i pedagogik ges av tre institutioner vid högskolan: institutionen för individ och samhälle, institutionen för arbete, ekonomi och hälsa samt institutionen för omvårdnad. Förutom allmän pedagogik har man erbjudit tre inriktningar - pedagogik med inriktning mot hälsopromotion, mot vuxnas lärande och mot arbetslivets pedagogik - inom vilka profilen arbetsintegrerat lärande är stark.

Lärosätet uppfyller väl kravet om lärarkompetens i ämnet. Tillgången på disputerade lärare är god och sedan januari 2003 finns även en professor i ämnet med inrikt-

ning mot arbetsintegrerat lärande. Den goda tillgången på lärare är ett av skälen till den mycket kreativa och kritiska miljön inom ämnet.

Dokumentationen kring utbildnings- och kursplaner inom området pedagogik finner bedömargruppen svåröverskådlig. Det kompletterande material som ställts till bedömargruppens förfogande visar dock på ämnesfördjupning och ämnesbredd inom området hälsopromotion. Inom programmet ingår på C-nivå ett självständigt arbete om tio poäng och tio poäng vetenskaplig teori och metod. På D-nivå planeras ingå dels ett självständigt arbete om tio poäng, dels tio poäng inriktade mot hälsopromotiva förändringsprocesser. Den angivna kurslitteraturen svarar också väl mot inriktningen.

Kursplanerna inom den allmänna pedagogiken är efter kompletteringar i bättre samstämmighet med den utbildning som ges men saknar enligt bedömargruppens mening fortfarande tydlig ämnesfördjupning. Förutom utvecklingen av det egna förhållningssättet till kunskap och lärande bör den studerande även möta en tydlig ämnesmässig progression. Generellt finner bedömargruppen också att inslaget av engelskspråkig litteratur kan ökas i utbildningen.

De uppsatser som bedömargruppen tagit del av får anses hålla normal kvalitet även om skillnaden mellan vad som avses vara en väl godkänd och en godkänd uppsats inte uppfattas som stor. Vad som särskilt behöver förbättras är relationen mellan teori–metod–resultatredovisning och då särskilt problematiseringen av metodvalet.

Forskningsanknytningen får anses som tillfredsställande då förhållandevis många av de disputerade lärarna i ämnet har möjlighet till forskning. Detta får också avtryck i utbildningen på fler sätt än bara genom föreläsningar som t.ex. i olika seminarier och via gästföreläsare som deltar under större delar av kurser eller ger enstaka föreläsningar. Medvetenheten är god bland de studenter som bedömargruppen träffade om möjligheten att gå vidare till forskarutbildning.

Studenterna uttryckte tillfredsställelse med möjlighet till medverkan och inflytande. Kursvärderingar genomförs regelbundet och fungerar enligt lärare och studenter väl.

Bedömargruppen kan utifrån dokument och erfarenheter från platsbesöket konstatera att lärosätet uppfyller de krav som Högskoleverket ställer för magisterexamensrättigheter för ämnet pedagogik. Ansökan gällde examensrätt i allmän pedagogik. Enligt bedömargruppen bör dock lärosätet i detta skede utnyttja sin unika kompetens inom områdena hälsopromotion och vuxnas lärande/arbetsintegrerat lärande. Tills vidare bör lärosätet begränsa magisterutbildningen till inriktningen hälsopromotion och fokusera ansträngningarna på att bygga upp sådan utbildning inom inriktningen vuxnas lärande. Det finns samtidigt möjlighet för lärosätet att fortsätta bygga upp sin kompetens kring allmän pedagogik och vidareutveckla utbildningen på C- och D-nivå så att den blir lika välplanerad som på A- och B-nivå inom detta område.

Sammanfattningsvis föreslår bedömargruppen att högskolan i Trollhättan/Uddevalla ges rätt att utfärda magisterexamen i pedagogik. Gruppen förutsätter därvid att högskolan speciellt beaktar de ovan redovisade synpunkterna gällande inriktningar.